

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/166/2018
Identifikačné číslo spisu:	1512234316
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1512234316.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ K. Š., nar. XX. XX. XXXX, bývajúceho v D., W. XX, 2/ X.. U. Š., nar. XX. X. XXXX, bývajúcej v D., H. X, v dovolacom konaní obaja zastúpení Advokátskou kanceláriou advocatius s. r. o., so sídlom v Bratislave, Palackého 12, IČO: 36 868 752, za ktorú koná JUDr. Zdenka Benčíková, advokátka a konateľka, proti žalovaným 1/ K. Š., nar. XX. XX. XXXX, bývajúcemu v D., W. XX, 2/ C. Š., nar. XX. X. XXXX, bývajúcej v D., W. XX, v dovolacom konaní obaja zastúpení Advokátskou kanceláriou HUTTA & PARTNERS s. r. o., so sídlom v Bratislave, Bezekova 13, IČO: 51 284 871, za ktorú koná JUDr. Michal Hutta, PhD., konateľ a advokát, o neplatnosť výpovede nájmu bytu a o vzájomnej žalobe o vypratanie bytu, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 50C/245/2012, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. mája 2018 sp. zn. 2Co/77/2017, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 30. mája 2018 sp. zn. 2Co/77/2017 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V rozsudkom zo 16. júna 2016 sp. zn. 50C/245/2012 zamietol žalobu žalobcov 1/ a 2/, ktorou sa domáhali určenia neplatnosti výpovede nájmu bytu. Zároveň vyhovel vzájomnej žalobe podanej žalovanými 1/ a 2/ a uložil žalobcom 1/ a 2/ povinnosť vypratať prístavbu rodinného domu v D., na W. XX, súpisné číslo XXX, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobcovia nepreukázali vznik nájomného vzťahu, a teda, že by medzi sporovými stranami došlo k uzatvoreniu nájomnej zmluvy. Žalobca 1/ a neskôr (po uzavretí manželstva) aj žalobkyňa 2/ užívali prístavbu rodinného domu titulom práva bývania odvodeného od príbuzenského vzťahu (žalobca 1/ je synom žalovaných a žalobkyňa je jeho manželkou) so súhlasom žalovaných. Keďže k vzniku nájomného pomeru medzi stranami nedošlo, nebolo ani možné vypovedať neexistujúci nájom. Písomný prejav vôle žalovaných z 21. augusta 2012 označený ako výpoveď z nájmu hodnotil ako odňatie ich súhlasu s bývaním žalobcov v prístavbe rodinného domu. Výkonanie dokazovania na otázku, či prístavba rodinného domu je samostatnou bytovou jednotkou alebo nehnuteľnosťou ako takou, považoval za nadbytočné. Žalobe žalobcov o určenie neplatnosti výpovede

nájmu, preto nevyhovel. K vzájomnej žalobe, ktorou sa žalovaní domáhali vypratania žalobcov z prístavby rodinného domu uviedol, že žalobcovia po odňatí súhlasu s užívaním prístavby žalovanými, bývali v tejto prístavbe bez právneho dôvodu a neoprávnene tak zasahujú do vlastníckeho práva žalovaných. Žalobe podanej žalovanými v podobe vzájomného návrhu preto vyhovel a uložil žalobcom povinnosť vypratať nehnuteľnosť vlastnícky patriacu žalovaným. Podľa okresného súdu žalobcom nesvedčí právo na bytovú náhradu podľa § 712a Občianskeho zákonníka, ak prístavbu neužívali na základe nájomného vzťahu. Keďže celková finančná a sociálna situácia žalobcov nie je taká, že by si nedokázali zabezpečiť náhradné bývanie vlastnými silami, výkon vlastníckeho práva v danom prípade nie je v rozpore s dobrými mravmi. V tejto súvislosti poukázal aj na to, že v konaní nebolo preukázané tvrdenie žalobcov o uzavretí dohody, podľa ktorej sa žalovaní mali zaviazat' po kolaudácii prístavby rodinného domu k prevodu vlastníctva tejto nehnuteľnosti na žalobcu 1/. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 a § 149 ods. 1 O. s. p.

2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 30. mája 2018, sp. zn. 2Co/77/2017 na odvolanie oboch strán (žalovaní podali odvolanie do výroku o trovách konania) rozsudok okresného súdu potvrdil a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania. Rozsudok súdu prvej inštancie považoval za vecne správny a v celom rozsahu sa stotožnil aj s odôvodnením rozsudku, na ktoré odkázal. Na zdôraznenie jeho správnosti uviedol, že súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, že medzi stranami nedošlo k uzavretiu nájomnej zmluvy k prístavbe rodinného domu. Zároveň doplnil dôvody, pre ktoré aj podľa jeho názoru nájomný vzťah medzi stranami nevznikol a preto logicky nemohlo prísť zo strany žalovaných k vypovedaniu nájmu žalobcom k predmetnej prístavbe. Podľa názoru odvolacieho súdu postupom súdu prvej inštancie nedošlo k porušeniu práva strán sporu na spravodlivý proces a v konaní pred súdom prvej inštancie sa nevyskytla ani žiadna vada, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie. Pokiaľ ide o odvolanie žalovaných proti výroku o náhrade trov konania, s týmto sa nestotožnil. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie príslušné ustanovenia vyhlášky č. 655/2004 Z. z. správne vyložil a náhradu trov konania vyčíslil správne. Aj v tejto časti považoval rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny, z ktorého dôvodu ho podľa § 387 ods. 1 C. s. p. v celom rozsahu potvrdil.

3. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podali včas dovolanie obaja žalobcovia. Prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania odôvodnili existenciou zmatečnosti vady uvedenej v § 420 písm. e) a f) C. s. p. a dovolanie odôvodnili aj nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, pričom prípustnosť v tejto časti dovolania vyvodzovali z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. Pokiaľ ide o porušenie práva na zákonného sudcu uviedli, že podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave na rok 2017, senát 2Co pracoval v zložení JUDr. Mária Hajdínová (zodpovedná za chod senátu) a JUDr. Michaela Kráľová a JUDr. Darina Kriváňová. Poukázali na to, že v písomnom vyhotovení rozsudku (jeho záhlaví), ktorý im bol doručený, je uvedená ako predsedníčka senátu JUDr. Mária Hajdínová a členovia senátu JUDr. Silvia Walterová a JUDr. Mariana Harvancová. Na konci tohto rozsudku, kde sa uvádza meno, priezvisko a funkcia toho, kto podpísal jeho prvopis, je uvedená JUDr. Mária Hajdínová ako predsedníčka senátu a JUDr. Silvia Walterová a JUDr. Eva Mészárosová ako členky senátu. Zloženie senátu uvedené v úvode rozhodnutia a ani jeho zloženie uvedené na konci rozhodnutia nezodpovedá zloženiu senátu 2Co určeného rozvrhom práce na rok 2017. Navyše, sudkyňa JUDr. Eva Mészárosová, ako to vyplýva z rozsudku Okresného súdu Bratislava V zo 16. júna 2016 sp. zn. 50C/245/2012, rozhodovala v tejto veci na súde prvej inštancie. Preto je sudkyňou, ktorá je vylúčená podľa § 49 C. s. p. z rozhodovania v tejto veci na krajskom súde. V odvolacom konaní tak nerozhodoval zákonný senát v zmysle rozvrhu práce na rok 2017, a zároveň rozhodovala vylúčená sudkyňa JUDr. Eva Mészárosová, keďže tú istú vec rozhodovala na okresnom súde. Už z tohto dôvodu je podľa dovolateľov potrebné rozsudok krajského súdu zrušiť. K porušeniu ich práva na spravodlivý proces uviedli, že v čase, kedy rozhodol vo veci odvolací súd, žalovaní 1/ a 2/ už nemali aktívnu vecnú legitímáciu, pokiaľ sa vzájomným návrhom domáhali vypratania nehnuteľnosti. Darovacou zmluvou evidovanou Okresným úradom Bratislava, katastrálnym odborom, pod V-36119/2017 zo dňa 19. 1. 2018, vykonali totiž prevod vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam na súčasnú výlučnú vlastníčku C. Š., rod. Š.. Odvolací súd pokiaľ konal v tejto časti žaloby so žalovanými 1/ a 2/, postupoval nesprávne a zaťažil tak odvolacie konanie vadou v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. Pokiaľ ide o nesprávne právne posúdenie veci, nesúhlasil s právnym názorom konajúcich súdov, že medzi stranami nedošlo k vzniku nájomného vzťahu. Okrem

toho namietali nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke ich práva na bytovú náhradu. Žiadali, aby Najvyšší súd SR rozsudok krajského súdu a tiež okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu žalobcov uviedli, že sa nestotožňujú s námietkou, že vo veci rozhodoval nesprávne obsadený súd, resp. vylúčený sudca. Poukazovali na to, že len mechanickým porovnaním jednej strany rozvrhu práce, ktorý bol platný v čase pridelenia veci konkrétnemu senátu odvolacieho súdu a písomného vyhotovenia rozsudku vydaného takmer po dvoch rokoch od pridelenia veci, nemožno dospieť k záveru, že vo veci rozhodol nezákonný senát. Ani rozpor v písomnom vyhotovení rozsudku, v ktorom je v jeho záhlaví uvedená sudkyňa JUDr. Mariana Harvancová a na jeho konci je uvedená sudkyňa JUDr. Eva Mészárosová ešte neznamená, že rozhodol vylúčený sudca. Uvedená sudkyňa nebola vôbec členkou odvolacieho senátu, keďže rozhodla vec v prvom stupni. Išlo len o nepozornosť toho, kto vypracoval písomné vyhotovenie rozsudku, a teda o prípad, ktorý možno odstrániť postupom podľa § 224 C. s. p. K námietke o nedostatku ich vecnej aktívnej legitimácie v konaní uviedli, že obsahom darovacej zmluvy je aj zriadenie vecného bremena ich doživotného užívania celého rodinného domu. Aktívna legitimácia im zostala preto zachovaná aj po zániku ich vlastníctva k rodinnému domu. V tomto smere poukázali na rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 185/2002 a Občiansky zákonník I Komentár, Praha: C. H. Beck, 2015, st. 1272. Pokiaľ ide o námietku nesprávneho právneho posúdenia vzniku nájomného vzťahu uviedli, že odvolací súd sa v tejto otázke od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu neodklonil. Navrhli preto, aby dovolací súd dovolanie žalobcov zamietol a priznal im náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas oprávneným subjektom zastúpeným advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal najskôr vec z hľadiska dovolateľmi namietaných procesných väd a dospel k záveru, že nimi podané dovolanie je prípustné a súčasne tiež dôvodné podľa § 420 písm. e) C. s. p.

6. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné a podmienky prípustnosti dovolania, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. V preskúmvanej veci žalobcovia odôvodňovali prípustnosť dovolania predovšetkým podľa § 420 písm. e) C. s. p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

8. Podmienky vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu sú upravené v ustanovení § 49 C. s. p. Podľa odseku 2 citovaného zákonného ustanovenia vylúčený je i sudca, ktorý prejednával a rozhodoval ten istý spor na súde inej inštancie. Vo všeobecnosti za nesprávne obsadený súd treba rozumieť stav, ak súd nie je obsadený v súlade s ustanoveniami určujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má konkrétnu vec prejednať a rozhodnúť. Súdom je nesprávne obsadený aj vtedy, ak nekoná zákonný sudca, ktoré právo zaručuje čl. 48 ods. 1 Ústavy SR. Princíp zákonného sudcu treba pokladať za celkom neopomenuteľnú podmienku výkonu súdnej moci, keďže na jednej strane dotvára a upevňuje sudcovskú nezávislosť a na strane druhej predstavuje pre účastníka sporu záruku, že na rozhodnutie jeho veci sú povolané súdy a sudcovia podľa vopred stanovených pravidiel tak, aby bola zachovaná zásada pevného a náhodného pridelenia súdnej agendy (porovnaj I. ÚS 239/04). Pojem zákonného sudcu ústavný súd vykladá tak, že ním je sudca, ktorý spĺňa zákonom stanovené predpoklady na funkciu sudcu, bol pridelený alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, ktorého funkcia nezanikla a ktorý bol určený na prejednávanie a rozhodovanie vecí v súlade s rozvrhom práce. Nemožno však vylúčiť situáciu, že nastanú okolnosti odôvodňujúce presun takto pridelených vecí, resp. agendy na iného sudcu pre dôvody uvedené v právnom predpise. Za zákonných sudcov treba považovať aj tých, ktorým boli veci takto pridelené (pozri napr. I. ÚS 52/97, III. ÚS 116/06, IV. ÚS 191/08).

9. Vo vzťahu k námietke žalobcov, že vo veci rozhodoval nesprávne obsadený súd, keďže podľa

rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave na rok 2017, senát 2Co pracoval v zložení JUDr. Mária Hajdínová a JUDr. Michaela Králová a JUDr. Darina Kriváňová, čo nezodpovedá zloženiu senátu uvedeného v písomnom vyhotovení rozsudku, dovolací súd poukazuje na § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Účastník konania alebo strana v konaní, v ktorom rozhoduje súd v senáte, nemá právo na vopred určeného sudcu spravodajcu; a na § 3 ods. 4 citovaného zákona, podľa ktorého zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

10. V preskúmvanej veci podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave na rok 2017 (dostupné na internetovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR) je pravdou, že podľa pôvodného textu rozvrhu práce na tento rok senát 2Co pracoval v zložení JUDr. Mária Hajdínová (zodpovedná za chod senátu) a JUDr. Michaela Králová a JUDr. Darina Kriváňová. Tento rozvrh práce bol zmenený a doplnený Dodatkom č. 5 z 20. apríla 2017, ktorý nadobudol účinnosť 1. 5. 2017. Týmto dodatkom, bolo okrem iného, vytvorené nové súdne oddelenie 15Co, v ktorom bola určená predsedníčka senátu JUDr. Mária Hajdínová - zodpovedná za chod senátu a ako členovia senátu boli určené sudkyne JUDr. Silvia Walterová a JUDr. Eva Mészárosová. V pôsobnosti tohto senátu ostali aj nevybavené veci, v ktorých bola JUDr. Mária Hajdínová sudcom spravodajcom v súdnom oddelení 2Co ku dňu 30. 4. 2017 prerozdelené náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov medzi oddelenia 2Co a 15Co v pomere 1:99, medzi ktoré patrí aj prejednávaná vec. Takéto prerozdelenie nevybavených vecí bolo vykonané zjavne za účelom rovnomerného zaťaženia sudcov, súdnych úradníkov a ďalších zamestnancov.

11. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd ustálil, že námietka dovolateľov, podľa ktorej mal rozhodovať senát 2Co aj po 1. 5. 2017 v pôvodnom zložení, t. j. v zložení JUDr. Mária Hajdínová, JUDr. Michaela Králová a JUDr. Darina Kriváňová, nie je opodstatnená.

12. Iná je situácia vo vzťahu k námietke žalobcov, podľa ktorej v spore rozhodovala vylúčená sudkyňa.

13. Ako už bolo uvedené v bode 10 rozsudku, Dodatkom k rozvrhu práce č. 5 bol s účinnosťou od 1. 5. 2017 na prejednanie a rozhodovanie v tomto spore určený senát v zložení JUDr. Mária Hajdínová, JUDr. Silvia Walterová a JUDr. Eva Mészárosová. V spise sa nachádza uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 15. mája 2017 vydané JUDr. Ľubošom Sádovským (v tom čase predsedom krajského súdu), ktorým bola sudkyňa Krajského súdu v Bratislave JUDr. Eva Mészárosová vylúčená z prejednávania a rozhodovania tohto sporu z dôvodu, že spor rozhodovala na súde prvej inštancie (§ 49 ods. 2 C. s. p.) s tým, aby bol namiesto uvedenej sudkyne pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov pridelený náhodným výberom iný člen senátu z členov senátov Co. V spise sa ďalej nachádza potvrdenie o prijatí spisu sp. zn. 2Co/77/2017 do elektronickej podateľne z dôvodu pridelenia nového člena senátu z 25. 5. 2007, z ktorého vyplýva, že uvedeného dňa bolo zmenené zloženie senátu, kde namiesto sudkyne JUDr. Evy Mészárovej bola určená sudkyňa JUDr. Mariana Harvancová. Z prvopisu písomného vyhotovenia rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. mája 2018 je síce zrejmé, že v záhlaví tohto rozsudku je uvedený senát už v novom zložení, no na konci tohto písomného vyhotovenia figuruje ako členka senátu JUDr. Eva Mészárosová. Z tohto prvopisu vyplýva aj to, že prvopis rozsudku je ňou podľa § 394 ods. 2 C. s. p. podpísaný, čo nepochybne vidieť „voľným okom“ po porovnaní tohto podpisu s jej podpismi nachádzajúcimi sa v spise. Sudca svojím podpisom na prvopise rozhodnutia potvrdzuje nielen to, že súhlasí s písomným vyhotovením rozsudku jeho jednotlivých častí, ale zároveň aj to, že bol účastný rozhodovania v tejto veci. Podľa dovolacieho súdu, v takomto prípade nemôže ísť o zrejmú chybu toho, kto vypracoval písomné vyhotovenie rozsudku, ktorú by bolo možné opraviť postupom podľa § 224 C. s. p. Tieto rozpory v písomnom vyhotovení rozsudku jednoznačne zakladajú, a to nielen vo vzťahu k stranám sporu, závažné pochybnosti o tom, v akom zložení senát v spore rozhodoval. Na jeho základe je možné pripustiť záver, že senát vo veci rozhodol v zložení JUDr. Mária Hajdínová, JUDr. Silvia Walterová a JUDr. Eva Mészárosová, a teda, že v tomto

spore rozhodovala vylúčená sudkyňa.

14. Váda tejto povahy je dôvodom, ktorý zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho opodstatnenosť. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky preto neostalo iné, než rozsudok odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 C. s. p. zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

15. Pokiaľ ide o namietanú existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. treba uviesť, že nedostatok vecnej legitímácie (či už aktívnej alebo pasívnej) strany vystupujúcej v spore, nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle citovaného zákonného ustanovenia. Vecnou legitímáciou treba rozumieť stav vyplývajúci z hmotného práva, pričom procesným následkom jej nedostatku je zamietnutie žaloby. V prípade nesprávneho posúdenia tejto otázky, ide o prípad nesprávneho právneho posúdenia veci, a teda o dovolací dôvod podľa § 432 ods. 1 C. s. p. Nejde tu o nesprávny „procesný postup“, ktorým treba rozumieť len faktickú, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúcu činnosť alebo nečinnosť súdu, teda samotnú procedúru prejednávania veci.

16. Podľa rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti, dovolací súd sa už nezaoberá správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 44/2015, 2 Cdo 5/2018, 3 Cdo 4/2012, 6 Cdo 591/2015, 8 Cdo 137/2015).

17. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

18. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.